

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj

ISSN 2519–2701 print
ISSN 2518–1327 online

<http://nvlvet.com.ua/>

УДК81112.2.372.2

Німецькі паремії про багатство і бідність

В.Г. Рудий
RudyjV@ukr.net

*Львівський національний університет імені Івана Франка
ул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна*

У статті досліджено структурно-семантичні, синтаксичні й образно-експресивні особливості німецьких прислів'їв і приказок про багатство і бідність та їхні семантичні еквіваленти в українській мові.

Прислів'я і приказки своєю лаконічністю, образністю та поетичною красою завжди привертати увагу майстрів художнього слова

Ключові слова: прислів'я, приказка, паремія, метафора, метонімія, гіпербола, синекдоха, парадокс.

Немецкие паремии о богатстве и бедности

В. Рудый
RudyjV@ukr.net

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина*

В статье исследуются структурно – семантические, синтаксические и образно-экспрессивные особенности немецких пословиц и поговорок о богатстве и бедности и их семантические эквиваленты в украинском языке.

Ключевые слова: пословица, поговорка, паремия, метафора, гипербола, синекдоха, парадокс.

German paremias about riches and poverty

V. Rudyj
RudyjV@ukr.net

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, Lviv, 79000, Ukraine*

The article considers the structural-semantic, syntactical, and figurative-expressive peculiarities of German proverbs and sayings about riches and poverty and their semantic equivalents in Ukrainian.

Key words: proverb, saying, paremia, metaphor, metonymy, comparison, hyperbole.

Citation:

Rudyj, V. (2017). German paremias about riches and poverty. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 19(76), 167–169.

Паремії (від гр. paroimia – прислів'я, приказки) – це вічно живі мудрослів'я, які творяться сторіччями, шліфуються з погляду художньо-виражальних засобів і передаються наступним поколінням.

Прислів'я та приказки – це, по суті, різновиди одного жанру, оскільки різкої межі між ними не існує. Прислів'я, – за визначенням більшості учених-пареміологів, – це самостійні судження, інтонаційно оформлені як прості або складні речення, що містять

завершену думку, тоді як приказки будуються як одночленні речення з незакінченим судженням і, на відміну від прислів'їв, не мають повчального змісту. Крім того, прислів'я можуть вживатися як у прямому, так і в переносному значенні, тоді як приказки передають здебільшого прямий зміст змісту висловлювання.

Паремійні одиниці про багатство і бідність становлять у народній творчості чисельну тематичну групу. З давніх-давен у людей виникло питання, що таке багатство, що воно дає людині, як змінюється її характер і стосунки з іншими людьми. Хто спроможний достойно пройти випробування багатством і бідністю. Можливі варіанти відповідей можна знайти у прислів'ях і приказках, залишених нам нашими предками.

Прислів'я, що склалися у класовому суспільстві, відображають соціальну нерівність і експлуатацію людини людиною. У багатьох з них розкішне життя багатіїв різко контрастує з жалюгідним існуванням бідних. Наприклад: *Wo Geld ist, kommt Geld ein* = Гроші до грошей пливають. Гроші йдуть до багатого, а злидні – до бідного; *Reichen gibt man, Armen nimmt man* = Багатим дають, у бідних беруть. Як багач, так і рвач; *Reich und arm gehen selten Arm in Arm* = Багатий бідному не брат; *Dem Reichen prägt der Teufel das Geld* = Багатому чорти гроші кують; *Dem Armen wird immer das Ärgste zuteil* = На бідного скрізь капає; *Dem Armen läuft die Armut nach* = За вбогим бідність по п'ятах женеться.

Прості люди у прислів'ях виступають носіями чесності і справедливості: *Besser nackt und bloß, als mit Schande groß* = Краще бути чесним і бідним, ніж багатим і підлим; *Besser arm in Ehren als reich in Schanden* = Краще без майна, ніж без честі; *Ein ehrlicher Mann wird niemals reich* = Від трудів праведних не наживеш палат кам'яних; *Arm und frei ist besser als voller Kopf und eine Kette um den Hals* = Краще бути бідним і вільним, ніж ситим на ланцюгу.

Кривду ж чинять бідним багатії і пани. Деякі прислів'я відображають несправедливість, продажність суддів, прокурорів та інших чиновників. Нечисті на руку юристи часто вершать кривосуддя: *Mit dem Fuß ins Gericht, mit der Hand in die Tasche* = В суд ногою, в кишеню рукою; *Lieber ins Wasser gehen als mit einem Reichen rechten* = З багатим судитись – краще в морі втопитись. Багатому йти в суд – тринь-трава, а бідному – з плеч(ей) голова; *Der Reiche stiehlt und der Arme wird gehängt* = Багатий краде, а бідного вішають; *Reiche läßt man gehen, Arme muß man an den Galgen* = Що сходить з рук злодіям, за те злодюжок б'ють. Де злодієві простять – злодюжці буде край. Сильні та багаті рідко винуваті.

Стилістичну побудову проаналізованих прислів'їв та приказок урізноманітнюють такі художні поетичні засоби, як стислість вислову, римованість, протиставлення, порівняння, синекдоха, гіпербола, парадокс тощо. Проілюструємо це твердження низкою прикладів:

а) короткість: *Armut ist kein Laster. Armut schändet nicht* = Бідність – не ганьба. Бідність – не гріх;

б) рима: *Reichtum vergeht, Armut besteht* = Багатство гине – злидні живуть;

в) парадокс: *Arm sein ist keine Schande, wenn man nur Geld hat* = Бідність – не ганьба, якщо є гроші;

г) синекдоха: *Arme haben die Kinder, Reiche – die Rinder* = У багатих худоба рогата, у бідних – дітей повна хата;

д) порівняння: *Arm wie eine Kirchen maus* = Бідний, як церковна миша;

е) протиставлення: *Arm ist nicht, wer wenig hat, sondern, wer viel bedarf* = Бідний не той, хто мало має, а той, що багато бажає; *Reich werden ist keine Kunst, aber fromm bleiben* = Не штука стати багатим, а благочестивим зостатись;

є) гіпербола: *Wer reich ist, dem kalbt ein Ochs* = У багатого і бик телиться; *Dem Reichen legt der Hahn Eier* = Богачеві ведеться, бо йому й півень несеться.

Німецькі паремії відзначаються також великою різноманітністю синтаксичної будови. Серед них можна виділити низку структурних моделей, організованих у формі: 1. простого поширеного речення: *Beim Reichen wiegt der Teufel die Kinder* = У багатого чорт дітей колише; *Armut ist der sechste Sinn* = Біда всього навчить. 2. складносурядного речення, переважно з протиставним зв'язком: *Armut tut weh, lehrt aber* = Що мучить, те й учит. 3. складнопідрядного речення: а) підметового: *Wer Armut ertragen kann, ist reich genug* = Коли є хліба край, то й під вербою рай; б) додаткового: *Wer eilt nach fremden Gut, auf den wartet Armut* = Хто на чуже добро зазіхає, на того бідність чекає; в) означального: *Armut ist eine Sünde, die der Reiche nie vergibt* = Бідність – гріх, який багатий не пробачить; г) порівняльного: *Besser in der Tasche kein Geld als ohne Freund in dieser Welt* = Краще без грошей у кишені, ніж без друга на білому світі; д) умовного: *Was hilft Reichtum, wenn man ihn nicht mehr genießen kann* = Що з того багатства, якщо ним скористатись не можна; *Wenn's Unglück dem Reichen bis ans Knie geht, geht's dem Armen bis an den Hals* = Якщо багатому нещастя по коліна, то бідному – по шию; е) місця: *Wo Geld ist, da ist der Teufel, wo keins ist, da ist er zweimal* = Де гроші, там і чорт, де грошей нема, там їх два. Гроші то й роблять біду на світі; *Wo Geld kehret und wend't hat die Freundschaft bald ein End'* = Де гроші правлять, там дружби нема.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що прислів'я і приказки своєю лаконічністю, образністю та поетичною красою завжди привертати увагу майстрів художнього слова.

Бібліографічні посилання

- Bahmet, A., Dashchenko, M., Andrushchenko, A. (2002). *Zbirka ukrainiskykh prykazok ta prysliviv 2-he*. K., Tekhnika (in Ukrainian).
- Havrys, V.I., Prorochenko, O.P. (1981). *Nimetsko-ukrainyskyi frazeolohichnyi slovnyk: u 2t.* K. (in Ukrainian).
- Zhovkivskiyi, A.M., Zhovkivska, H.A. (2004). *Mudrist narodna – mudrist mizhnarodna. Pryslyvia, prykazky, krylati vyslovy ta movni zvoroty deviatma movamy.* Chernivtsi «Ruta» (in Ukrainian).

- Kudina, O., Prorochenko, O. (2005). *Perlyny narodnoi mudrosti: Nimetski pryslivia ta prykazky*. Vinnytsia, Nova knyha (in Ukrainian).
- Paziak, M.M. (1989). *Ukrainska narodna tvorchist. Pryslivia ta prykazky*. K., Naukova dumka (in Ukrainian).
- Beyer, H., Beyer, A. (1989). *Sprichwörterlexikon*. Leipzig.
- Graf, A.E. (1960). *6000 deutsche und russische Sprichwörter*. 3. Auflage. Halle-Saale.
- Müller-Hagemann, A., Otto, L. (1965). *Das kleine Sprichwörterbuch*. Leipzig.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2017